

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

สังคมไทยมีความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์ ชาวเขาเป็นกลุ่มหนึ่งในการสะท้อนความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในสังคมไทย ซึ่งเป็นกลุ่ม (เป็นกลุ่มย่อยของกลุ่มคนกระแสดหลัก) ที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีภาษาพูดเดียวกัน (อมรา พงศาพิชญ์, 2541, หน้า 156) ดังจะเห็นได้จากงานเขียนเชิงสำรวจและค้นคว้าเกี่ยวกับ “ชาวเขาในไทย” ของบุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2545) กลุ่มชาวเขาในสังคมไทย นอกจากสะท้อนมิติความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ มิติวัฒนธรรม ตลอดจนวัตรปฏิบัติต่างๆ กลุ่มชาวเขายังเป็นมิติความสัมพันธ์ที่สะท้อนกับรัฐชาติ ในฐานะเป็นพลเมืองในสังคมไทย หากพิจารณาเชิงประวัติศาสตร์ก่อนปี พ.ศ. 2499 ในอดีตชาวเขาเป็นชนกลุ่มน้อยที่ทางราชการมิได้ให้ความสนใจที่ปกครองดูแล ปล่อยให้ชาวเขาเป็นบุคคลนอกกฎหมาย โดยไม่ยอมรับว่าชาวเขาเป็นบุคคลสัญชาติไทยแต่ประการใด ความเป็นพลเมืองของชาวเขาในสังคมไทย เกิดขึ้นภายใต้การประกาศใช้พระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2499 (ดูรายละเอียดเพิ่มเติม, ภาคผนวก ข, หน้า 139) นโยบายของรัฐชาติที่มีต่อกลุ่มชาวเขาในฐานะเป็นพลเมืองในสังคมไทย เป็นการดำเนินนโยบายที่มีลักษณะผสมผสานกลืนกลายทางวัฒนธรรม (Assimilation) เพื่อบูรณาการเข้าสู่สังคมไทย (สุริชัย หวันแก้ว, 2550, หน้า 57) นำไปสู่กระบวนการสร้างแบบแผนทางวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคม เป็นกระบวนการสร้างพรมแดนของอัตลักษณ์ร่วมแบบคู่ตรงข้ามระหว่างวัฒนธรรมศูนย์กลางกับวัฒนธรรมเชิงกลุ่ม (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, บรรณาธิการ, 2546, หน้า 2)

ภายใต้อาณาบริเวณระบอบความรู้ ความจริง นโยบายสาธารณะภาครัฐ งานศึกษาเรื่อง “คนชายขอบจากความคิดสู่ความจริง” ของ สุริชัย หวันแก้ว ซึ่งศึกษาคนชายขอบก่อนกระบวนการทำให้เป็นคนชายขอบ จากการสำรวจพบว่า (สุริชัย หวันแก้ว, 2550, หน้า 57)

...ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐมีการศึกษาเรื่องคนชายขอบด้วยเช่นกัน เป็นการศึกษาเพื่อประกอบการศึกษาตัดสินใจในการกำหนดนโยบายต่อคนชายขอบ “ชนกลุ่มน้อย” “ชาวเขา” เป็นคำที่ปรากฏอยู่ในการศึกษาของภาครัฐ โดยการศึกษาของภาครัฐส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม เป็นการศึกษาแบบที่มองจาก

สายตาคนภายนอก ซึ่งไม่มีมุมมองเชิงความสัมพันธ์กับบริบทพื้นที่และมิติสัมพันธ์ของอำนาจที่เกี่ยวข้องกับรัฐไทย อัตลักษณ์ ตัวตนของ “ชนกลุ่มน้อย” “ชาวเขา” ถูกนิยามให้มีความหมายความเป็นชายขอบ จากการครอบงำของวาทกรรมกระแสหลักของรัฐ โดยกำกับไว้ด้วยระบอบความจริงที่มองความเป็นชายขอบของ “ชนกลุ่มน้อย” “ชาวเขา” ไว้ด้วยทัศนะที่เป็นปัญหา การกำหนดนโยบายของรัฐมีลักษณะในการกำกับ ควบคุมหรือพยายามจะผสมกลมกลืน (Assimilation)

งานศึกษากลุ่มชาวเขาของภาครัฐ เป็นการศึกษาจากมุมมองการบูรณาการคนชายขอบเข้าสู่ศูนย์กลางและวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นมโนทัศน์ “แบบแผนทางวัฒนธรรม” “การรับวัฒนธรรม” (Acculturation) “การผสมผสานหรือการกลืนกลายทางวัฒนธรรม” (Assimilation) เป็นนโยบายกระแสหลักของภาครัฐ ซึ่งถูกท้าทายในหลายมิติเกิดกระแสการตื่นตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในอัตลักษณ์ กระแสความสนใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น การหลั่งไหลของผู้อพยพลี้ภัย นโยบายกระแสหลักของภาครัฐถูกตั้งคำถามว่าการผสมผสานกลืนกลาย ที่ผ่านมานั้น เป็นการสร้างความสมานฉันท์หรือรอยร้าวในสังคม (สุริชัย หวันแก้ว, 2550, หน้า 58-59; อมรา พงศาพิชญ์, 2549, หน้า 190)

การตั้งคำถามต่อการดำเนินนโยบายแบบผสมผสานกลืนกลายกลุ่มชาติพันธุ์ของภาครัฐ เป็นการสร้างความสมานฉันท์หรือรอยร้าวในสังคม มิได้เป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนปฏิสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม และ/ หรือความแตกต่างมิติสัมพันธ์เดียว หากแต่ยังสะท้อนให้เห็นมิติสัมพันธ์ในลักษณะเชิงซ้อนของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ การแทนที่ สวมรอย และต่อต้าน ชัดขึ้นจากการครอบงำวัฒนธรรมสังคมกระแสหลักของรัฐ ทั้งนี้เพราะการครอบงำของกระบวนการจัดจำแนกและสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์โดยรัฐชาติ ไม่อาจกระทำได้อย่างเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ แต่มักถูกตรวจสอบ ตอบโต้ และตีความใหม่อยู่เสมอจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ กลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกจำแนกประเภทไว้อย่างถาวรและตายตัว อาจเลือกที่จะปฏิเสธ หรือเอาสิ่งที่ถูกเลือกมาใช้ประโยชน์ โดยตีความใหม่ และพยายามขยับเขยื้อนกรอบอัตลักษณ์ที่หยุดนิ่ง ที่รัฐผลิตสร้างให้เพื่อเพิ่มพื้นที่ในการสร้างความหมายอัตลักษณ์ของตน อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในบริบทความสัมพันธ์กับรัฐชาติ จึงเป็นสิ่งที่ถูกเลือกให้ (Imposed Identity) และเป็นสิ่งที่เลือกเอง (Lived/ Experienced Identity) โดยที่อัตลักษณ์ทั้งสองประเภทไม่ได้ดำรงอยู่อย่างแยกจากกัน หากแต่สัมพันธ์กันแบบวิชาษลักษณ์ (Dialectic) โดยปะทะสังสรรค์ ต่อรองซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2546, หน้า 9)

อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ภายใต้ปริวิตถลนโยบายของรัฐจึงสะท้อนภาพให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับรัฐชาติ อันเป็นเรื่องการแทนที่ สวมรอย ตลอดจนการต่อต้านขัดขืน จากการดำเนินนโยบายของรัฐที่มีลักษณะผสมผสานกลืนกลาย เพื่อบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์เข้าสู่สังคมไทย ดังนั้น อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ภายใต้ปริวิตถลความสัมพันธ์ของนโยบายของรัฐ จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังที่ความเห็นของ มิเชล ฟูกูต์ (Michel Foucault, 1978 อ้างอิงใน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2549, หน้า 24) ที่มีความเห็นต่อเรื่องของอัตลักษณ์ไว้ว่า “อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการใช้ความรุนแรงและอำนาจเข้าบังคับให้เป็นวาทกรรมชุดหนึ่ง และการทำหน้าที่ของวาทกรรม (Discourse) ในการเก็บกอด ปิดกัน ขจัด หรือทำลายสิ่งที่แตกต่างจากสิ่งที่วาทกรรมชุดนั้นสร้างขึ้นมา”

ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องอัตลักษณ์ ของ มิเชล ฟูกูต์ กล่าวได้ว่า อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ภายใต้ปริวิตถลนโยบายของรัฐเป็นการใช้อำนาจเข้าบังคับให้เป็นวาทกรรมชุดหนึ่งในขณะเดียวกันวาทกรรมที่รัฐผลิตสร้างขึ้นก็จะเป็นตัวขจัด สลาย สิ่งที่เป็นอื่นต่อวาทกรรมที่รัฐผลิตสร้างขึ้น หากกล่าวอ้างสรุปโดยอนุมาน การจัดการระบอบความรู้ ความจริงในสังคมที่ครอบงำกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย เป็นอัตลักษณ์ประดิษฐ์ที่รัฐผลิตสร้างขึ้นมา ตามแบบแผนอันพึงประสงค์ของรัฐ ด้วยการแทนที่ สวมรอย ด้วยชุดอัตลักษณ์ร่วมกระแสหลัก สลาย เปียดทับอัตลักษณ์เชิงกลุ่มเพื่อบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์เข้าสู่สังคมไทย

จากบริบทที่กล่าวถึงข้างต้น การกำหนดนโยบายของรัฐที่มีลักษณะในการกำกับ ควบคุม หรือพยายามจะผสมกลมกลืน โดยยึดแบบแผนวัฒนธรรมกระแสหลัก เพื่อบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์เข้าสู่สังคมไทย ตลอดจนการต่อต้าน ขัดขืน จากการกำกับ ควบคุมหรือพยายามจะผสมกลมกลืน เพื่อเพิ่มพื้นที่และขยับเขยื้อนกรอบอัตลักษณ์ที่หยุดนิ่งที่รัฐผลิตสร้างให้ สร้างความหมายให้อัตลักษณ์ของตน ภายใต้บริบทที่กล่าวถึงข้างต้น ประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาเป็นสภาพปัญหาหนึ่งของนโยบายภาครัฐที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ จากสภาพปัญหาที่ว่า “จากการที่ชาวเขาได้รับการศึกษาน้อย ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษา การที่ชาวเขาได้รับการศึกษาน้อย ทำให้ไม่ค่อยมีการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ การชี้แจงแนะนำหรือส่งเสริมการพัฒนาก็เป็นไปโดยยาก การศึกษาจึงเป็นหนึ่งในสภาพปัญหาที่เป็นปัจจัยต่อการกำหนดนโยบายของรัฐเกี่ยวกับชาวเขา” (กรมการปกครอง, 2542, หน้า 68-69) แม้สภาพปัญหาของการศึกษาที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ในบริบทความเป็นจริง จะเป็นการสะท้อนภาพในด้านบวกเป็นสิ่งที่รัฐจัดสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมพัฒนา และ/หรือเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้การกำหนดนโยบายของรัฐที่มีลักษณะในการกำกับ ควบคุมหรือพยายามจะผสมกลมกลืน โดยยึดแบบแผนวัฒนธรรมกระแสหลัก เพื่อ

บูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์เข้าสู่สังคมไทย การศึกษานอกจากเป็นมิติความสัมพันธ์ด้านการพัฒนาที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ การศึกษายังเป็นมิติสัมพันธ์ที่สะท้อนให้เห็นการผสมผสานกลืนกลายกลุ่มชาติพันธุ์เข้าสู่สังคมไทย การถ่ายทอดส่งผ่านวัฒนธรรมสังคมกระแสหลัก ที่ซ่อนเร้นมากับการถ่ายทอดความรู้ ภายใต้การจัดการศึกษาในรูปแบบของรัฐในพื้นที่โรงเรียน ซึ่งเป็นพื้นที่/สถาบันหลักในการถ่ายทอดความรู้รูปแบบกระแสหลักของรัฐ ดังที่ แวน คลิฟ มอริส (Van Cleve Morris, 1963 อ้างอิงใน วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2539, หน้า 3) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ของโรงเรียนกับการศึกษาไว้ว่า

...การศึกษาเป็นหน้าที่อันสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของสังคม แม้หน้าที่ในการปกครองก็ยังจัดว่าไม่สำคัญยิ่งไปกว่า เพราะแม้ว่ารัฐบาลจะรักษาความสงบเรียบร้อยและขับไล่ศัตรูออกนอกประเทศได้ ก็เพียงแต่ทำให้สังคมดำรงอยู่ในระยะสั้นเท่านั้น ถ้ารัฐบาลไม่สั่งสอนคนรุ่นใหม่ให้รู้จักวัฒนธรรมของสังคมไว้ชั่วอายุคนแต่ละรุ่นแล้วสังคมนั้นๆ ก็จะเสื่อมสูญ โรงเรียนมีไว้มิใช่เพียงเพื่อให้ความสะดวกแก่บุคคลในการแสวงหาความรู้ หรือเพิ่มพูนปัญญา เพื่อหางานที่มีค่าแรงเพิ่มขึ้น หรือเพื่อช่วยให้บุคคลรู้จักวิธีดำรงชีวิตที่หรูหราขึ้นเท่านั้น แต่หน้าที่อันดับแรกของโรงเรียน คือ การรักษารูปแบบของการดำรงชีวิตที่สังคมต้องการไว้เพื่อประกันว่าสังคมอย่างนั้นจะดำรงอยู่ตลอดไป

จากความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ของโรงเรียนกับการศึกษาของ แวน คลิฟ มอริส จะเห็นได้ว่าการศึกษาคือเครื่องมือหนึ่งของรัฐ ที่จะดำรงรักษารูปแบบสังคมกระแสหลักของสังคมไว้ โดยโรงเรียนเป็นพื้นที่/สถาบันหลักของการใช้เครื่องมือการศึกษาของรัฐ ดังนั้น ความสัมพันธ์ของพื้นที่โรงเรียนที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ จึงมิใช่พื้นที่ที่แสดงให้เห็นเป็นเพียงแหล่งถ่ายทอดให้ความรู้เท่านั้น โรงเรียนภายใต้การจัดการรูปแบบการศึกษาของรัฐ ยังเป็นพื้นที่ที่ถ่ายทอดความรู้รูปแบบสังคมกระแสหลัก ที่สะท้อนภาพให้เห็นและทำความเข้าใจการศึกษา นอกจากเป็นอรรถประโยชน์ส่วนตัวของปัจเจกชนแล้ว การศึกษายังเป็นอรรถประโยชน์ที่มีต่อสังคมรัฐ โดยการศึกษาถูกดัดแปลงแก้ไขเป็นเครื่องมือ กลไกการควบคุมจัดระเบียบวินัยคนในสังคม ให้อยู่ในระเบียบแบบแผนรูปแบบสังคมกระแสหลัก (ดูรายละเอียดบทที่ 2, แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษากระแสหลัก, หน้า 25) พื้นที่โรงเรียนจึงมีความสลับซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ภายใต้การวิเคราะห์พื้นที่โรงเรียนที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ปรากฏออกมาจึงมีลักษณะที่แสดงถึงระบบและกระบวนการในการสร้างผลิต (Constitute) อัตลักษณ์ (Identity) และความหมาย (Significance) ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ว่า

จะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกห่อหุ้มอยู่ในรูปของวาทกรรมการศึกษา (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2549, หน้า 19-20)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงนำมาสู่ประเด็นการศึกษาภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการศึกษา (Discursive Practices of Education) ที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่โรงเรียน โดยเลือกพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอ ลี้ จังหวัดลำพูน เป็นพื้นที่กรณีศึกษา (A Case Study) โดยเหตุผลในการเลือกพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบล นาทราย อำเภอ ลี้ จังหวัด ลำพูน เป็นพื้นที่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เนื่องจากบริบทเชิงพื้นที่ของพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอ ลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นหมู่บ้านของชาวปกาเกอะญอ มีหมู่บ้านอยู่ 10 หมู่บ้าน ประกอบไปด้วยหมู่ที่ 8, 9, 11, 12, 13, 14, 18, 21, 22, 23 เป็นกลุ่มที่มีวัฒนธรรม ภาษา ตลอดจนวัตรปฏิบัติที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่ม และมีนักเรียนซึ่งเป็นสามเณรที่เป็นชาวปกาเกอะญอเกือบทั้งหมดในโรงเรียน ซึ่งถูกครอบงำไว้ด้วยนิยาม ความหมายของความ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้สภาพบริบทเชิงพื้นที่ระหว่างหมู่บ้านห้วยต้มกับพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ที่มีปฏิสัมพันธ์อย่างแนบแน่น ทั้งเชิงประวัติการสถาปนาพื้นที่ การแทรกผ่านของความรู้กระแสหลัก ตลอดจนเรื่องอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่มีการปะทะสังสรรค์ของอัตลักษณ์เชิงกลุ่มกับอัตลักษณ์กระแสหลัก ที่เคลือบแฝงอยู่ในรูปของพื้นที่โรงเรียน ภายใต้การควบคุม กำกับ จัดการศึกษารูปแบบกระแสหลักของรัฐ สามารถสะท้อนภาพ/ ทำให้เห็นภาพภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่โรงเรียนที่มีต่อวาทกรรมการศึกษากระแสหลักของรัฐ

นัยยะสำคัญของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จากการกำหนดนโยบายของรัฐที่มีลักษณะกำกับควบคุม เพื่อผสมผสานกลืนกลายกลุ่มชาติพันธุ์เข้าสู่สังคมไทย โดยยึดแบบแผนวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การผลิตสร้างวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมเป็นวัฒนธรรมศูนย์กลาง ที่จะปรับเปลี่ยนบูรณาการณกลุ่มชาติพันธุ์เข้าสู่สังคมไทย ภายใต้การศึกษาวิเคราะห์การศึกษาที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่โรงเรียน จึงเป็นความพยายามทำความเข้าใจการศึกษาที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่โรงเรียน จากการถ่ายทอดความรู้กระแสหลักในรูปแบบการศึกษาในพื้นที่โรงเรียน โดยที่การศึกษาวิเคราะห์การศึกษาที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่โรงเรียน ผู้ศึกษามีได้มีมุมมองเพียงเป็นการปรับเปลี่ยนหรือปรับตัวเพื่อให้เข้ากับโลกของวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคม แต่มีมุมมองการผสมผสานกลืนกลายภายใต้การศึกษาวิเคราะห์ในพื้นที่โรงเรียนที่ส่งผลต่อ ความคิด ความเชื่อ ของกลุ่มชาติพันธุ์ เมื่อกล่าวถึงความเป็นตัวตน ที่เชื่อมโยง การศึกษาของสังคมกระแสหลัก เป็นการสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่มชาติพันธุ์กับรัฐชาติ

ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจ ความรู้ และการครอบงำของวาทกรรม (Discourse) ซึ่งซ่อนเร้นมา กับเรื่องการศึกษาที่ถูกถ่ายทอดอยู่ในพื้นที่โรงเรียน

คำถามของการวิจัย

จากวาทกรรมการศึกษากระแสหลักของรัฐที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ การศึกษาเป็นสภาพปัญหาหนึ่งในการกำหนดนโยบายของรัฐที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้การกำหนดนโยบายของรัฐที่มีลักษณะพยายามจะผสมกลมกลืนกลุ่มชาติพันธุ์เข้าสู่สังคมไทย การศึกษานอกจากสะท้อนมิติสัมพันธ์ด้านการพัฒนาของกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยการศึกษารูปแบบกระแสหลักของรัฐ การศึกษายังเป็นมิติสัมพันธ์ที่สะท้อนให้เห็นการใช้อำนาจรัฐผ่านการดำเนินนโยบายที่มีลักษณะผสมผสานการกลืนกลาย เพื่อบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์เข้าสู่สังคมไทย ที่ส่งผลต่อความคิด ความเชื่อ ของกลุ่มชาติพันธุ์ เมื่อกล่าวถึงความเป็นตัวตนที่เชื่อมโยงกับ ความคิด ความเชื่อของสังคมกระแสหลัก โดยผ่านพื้นที่โรงเรียนซึ่งเป็นพื้นที่หลักในการถ่ายทอดการศึกษารูปแบบของรัฐ จึงนำมาสู่คำถามการศึกษา ครั้งนี้

1. ประเด็นคำถามเกี่ยวกับวาทกรรมการศึกษา (Discourse of Education) ที่มีต่อชาวปกาเกอญอ ในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา หมู่บ้านห้วยด้อม ตำบลนาทราย อำเภอฉะ จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร
2. ประเด็นคำถามเกี่ยวกับภาคปฏิบัติของวาทกรรมการศึกษา (Discursive Practices of Education) ที่มีต่อชาวปกาเกอญอ ในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ที่มีต่อวาทกรรมการศึกษากระแสหลักของรัฐเป็นอย่างไร

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวาทกรรมการศึกษา (Discourse of Education) ที่มีต่อชาวปกาเกอญอ ในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา หมู่บ้านห้วยด้อม ตำบลนาทราย อำเภอฉะ จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาภาคปฏิบัติของวาทกรรมการศึกษา (Discursive Practices of Education) ที่มีต่อชาวปกาเกอญอ ในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา หมู่บ้านห้วยด้อม ตำบลนาทราย อำเภอฉะ จังหวัดลำพูน ที่มีต่อวาทกรรมการศึกษากระแสหลักของรัฐ

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นการศึกษา/วิเคราะห์การศึกษาในพื้นที่โรงเรียนที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ในฐานะเป็น วาทกรรม (Education as Discourse) ชุดหนึ่ง ที่มีภาคปฏิบัติการศึกษาของวาทกรรม (Discursive Practices of Education) ที่สะท้อนให้เห็นการศึกษาเป็นเครื่องมือ กลไก รูปแบบหนึ่งของการใช้อำนาจรัฐ ที่รัฐใช้ผสมผสานการกลืนกลายกลุ่มชาติพันธุ์เข้าสู่สังคมไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่มชาติพันธุ์กับรัฐชาติ เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างอำนาจความรู้ และการครอบงำของวาทกรรม

2. เพื่อสะท้อนให้เห็นและก่อให้เกิดข้อพิจารณาและตระหนักในการวางแผนนโยบายต่อกลุ่มชาติพันธุ์ และ/ หรือกลุ่มความเป็นอื่นต่อกลุ่มอัตลักษณ์ร่วมกระแสหลักของสังคม ที่ถูกครอบงำไว้ด้วยวาทกรรมของรัฐที่เป็นกลุ่มชายขอบเชิงนโยบาย การกำหนดนโยบายของรัฐที่มีลักษณะจำกัด ควบคุม การผสมผสานการกลืนกลาย (Assimilation) หรือการบูรณาการเข้าสู่ศูนย์กลาง อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของนโยบาย และ/ หรืออาจเป็นการยัดเยียด/ แทนที่ด้วยวาทกรรมของรัฐซึ่งอาจไม่มีปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสภาพบริบทความเป็นจริง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน

2. ขอบเขตด้านประชากร

ขอบเขตด้านประชากรของการวิจัยครั้งนี้ คือ สามเณรชาวปากะกอกที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน โดยเกณฑ์ในการเลือกสามเณรชาวปากะกอกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ คือ

- 2.1 เป็นสามเณรที่กำลังสำเร็จการศึกษาชั้นพื้นฐานของรัฐ
- 2.2 เป็นสามเณรที่อยู่ในช่วงรอยต่อสู่การศึกษาที่สูงกว่าการศึกษาชั้นพื้นฐานของรัฐ
- 2.3 เป็นสามเณรชาวปากะกอกที่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้านห้วยตัม
- 2.4 เป็นสามเณรชาวปากะกอกที่มีพ่อแม่เป็นชาวปากะกอกที่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้านห้วยตัม

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวาทกรรมการศึกษา (Discourse of Education) ที่มีต่อชาวปากะกอกในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา เป็นการวิเคราะห์ภาคปฏิบัติการศึกษา

วาทกรรมการศึกษา (Discursive Practices of Education) ที่มีต่อวาทกรรมการศึกษากระแสหลักของรัฐ โดยวิเคราะห์การศึกษาในรูปแบบการถ่ายทอดในพื้นที่โรงเรียน จุดมุ่งหมายขอบเขตของเนื้อหาการศึกษาครั้งนี้ จึงอยู่ที่ประเด็นต่อไปนี้

3.1 วาทกรรมการศึกษา (Discourse of Education) ที่มีต่อชาวปากะญอ ในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา หมู่บ้านห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูนเป็นอย่างไร

3.2 ทัศนคติของวาทกรรมการศึกษา (Discursive Practices of Education) ที่มีต่อชาวปากะญอ ในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ที่มีต่อวาทกรรมการศึกษากระแสหลักของรัฐ

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นระยะเวลา 12 เดือน โดยแบ่งขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 ช่วงระยะเวลา ดังนี้

4.1 เป็นช่วงระยะเวลาแรก ตั้งแต่เริ่มแรกทำการศึกษา เป็นการลงพื้นที่กรณีศึกษาเพื่อสำรวจเกี่ยวกับบริบทพื้นที่กรณีศึกษาเบื้องต้น โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของชุมชนบ้านห้วยต้ม จากเอกสารต่างๆ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เป็นบริบทของชุมชน โดยเริ่มจากการสำรวจชุมชน จากการสังเกตและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อสืบค้นประวัติความเป็นมาการก่อตั้ง ตลอดจนเก็บข้อมูลเอกสารปลีกย่อยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดภาพของชุมชนให้ชัดเจนมากที่สุด และสร้างความคุ้นเคยกับคนในพื้นที่ ตั้งแต่ช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2553 – สิงหาคม พ.ศ. 2554 เป็นระยะเวลา 10 เดือน

4.2 เป็นช่วงระยะเวลาที่สองหลังจากได้รับอนุมัติให้ดำเนินการศึกษาต่อ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) จากการสัมภาษณ์และลงพื้นที่กรณีศึกษา ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นระยะเวลาประมาณ 2 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง ในที่นี้คือ กลุ่มชาวปากะญอในหมู่บ้านห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน

2. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน

3. การศึกษา หมายถึง การศึกษาในรูปแบบที่ถ่ายทอดในพื้นที่โรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับ รูปแบบ/ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดระเบียบการศึกษา ที่ถ่ายทอดผู้เรียนที่เป็นชาวปากะญอในพื้นที่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอฉะ จังหวัดลำพูน

4. ชุดระเบียบการศึกษา หมายถึง ความรู้ในรูปแบบ/ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ที่ถ่ายทอดในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอฉะ จังหวัด ลำพูน

5. วาทกรรมการศึกษา หมายถึง ชุดของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชุดระเบียบการศึกษา รูปแบบ/ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดระเบียบการศึกษา ที่ถ่ายทอดในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม พระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอฉะ จังหวัดลำพูน

5.1 วาทกรรมของหลวงปู่ครูบาวงศ์ หมายถึง ชุดของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลวงปู่ครู บาวงค์ ที่ถ่ายทอดในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอฉะ จังหวัดลำพูน

5.2 วาทกรรมชุดระเบียบความรู้ตามแนวทางการศึกษาวิถีทางพุทธศาสนา หมายถึง ชุดของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิถีทางพุทธศาสนา ที่ถ่ายทอดในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติ ธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอฉะ จังหวัดลำพูน

5.3 วาทกรรมชุดระเบียบความรู้ตามแนวทางการศึกษากระแสหลัก หมายถึง ชุดของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากระแสหลัก ที่ถ่ายทอดในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม พระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอฉะ จังหวัดลำพูน

5.4 วาทกรรมชุดระเบียบวินัย หมายถึง ชุดของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัย ที่ถ่ายทอดในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอฉะ จังหวัด ลำพูน

5.5 วาทกรรมชุดระเบียบความรู้ทางภาษาไทย หมายถึง ชุดของความรู้ที่เกี่ยวข้อง กับภาษาไทย ที่ถ่ายทอดในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอฉะ จังหวัดลำพูน

6. ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการศึกษา หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดความรู้ กระบวนการหล่อหลอมความคิด ความเชื่อ กระบวนการปฏิบัติบนฐานความคิด ความเชื่อ และ กระบวนการขยายตัวสู่บุคคลอื่น ที่มีต่อชาวปากะญอในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะ วงศาพัฒนา

6.1 การถ่ายทอดความรู้ หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ของวาทกรรมการศึกษาที่มีต่อชาวปากะญอในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระหัยยะวงศาพัฒนา

6.2 การหล่อหลอมความคิด ความเชื่อ หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ที่ถูกหล่อหลอมจากการถ่ายทอดความรู้ของวาทกรรมการศึกษาที่มีต่อชาวปากะญอ ในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระหัยยะวงศาพัฒนา

6.3 การปฏิบัติบนฐานความคิด ความเชื่อ หมายถึง การปฏิบัติตนของชาวปากะญอ บนฐานความคิด ความเชื่อ ที่ถูกหล่อหลอมจากวาทกรรมการศึกษาที่มีต่อชาวปากะญอ ในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระหัยยะวงศาพัฒนา

6.4 ขยายตัวสู่บุคคลอื่น หมายถึง การถ่ายทอดการปฏิบัติตนของชาวปากะญอ บนฐานความคิด ความเชื่อ ที่ถูกหล่อหลอมจากวาทกรรมการศึกษาที่มีต่อชาวปากะญอในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระหัยยะวงศาพัฒนา ทั้งในรูปแบบชี้แนะ ทำให้เห็น หรือการแสดงออก รูปแบบอื่นที่สื่อสะท้อนการนำการปฏิบัติบนฐานความคิด ความเชื่อของชาวปากะญอสู่บุคคลอื่น